

(ΑΝ)ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΥ

Βία στην καθημερινότητα

Ο 21ος αιώνας, εκτός από τις κρίσεις, χαρακτηρίζεται και από την ανάδειξη των ζητημάτων της βίας. Πέραν της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού, που έχουν δεσπόζουσα θέση μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου, τα τελευταία χρόνια, κυρίως μάλιστα μετά την πανδημία, έχουν έρθει με ένταση στη συζήτηση και άλλες μορφές βίας.

Αν μπορούσαμε να βρούμε ένα κοινό χαρακτηριστικό σε αυτές είναι η διαπροσωπική αντιπαράθεση που τελικά οδηγεί στη βία. Δεν υπάρχει δηλαδή κάποιο ιδεολογικό υπόβαθρο στη βία, αλλά αυτή έχει τη μορφή προσωπικής αντιπαράθεσης. Η συζήτηση για αυτή τη διάσταση της βίας ξεκίνησε από την έμφυλη βία, κυρίως τη βία κατά των γυναικών, και σταδιακά πέρασε στην ενδοοικογενειακή και στις συμμορίες ανήλικων.

Μια παράμετρος που πρέπει να τονιστεί είναι πως η ενδοοικογενειακή βία δεν έχει μόνο τη μορφή βίας άνδρα κατά γυναίκας στο πλαίσιο συντροφικών σχέσεων, αλλά και μεταξύ συγγενικών προσώπων, όπως το τραγικό περιστατικό στη Νέα Πέραμο.

Βλέπουμε όμως πως η βία δεν περιορίζεται στις περιπτώσεις που υπάρχει κάποια μορφή σχέσης ή γνωριμίας μεταξύ θύτη και θύματος. Η διαπροσωπική βία έχει και μια έντονη διάσταση «επίλυσης» διαφορών. Τυχαίες δηλαδή αντιπαράθεσεις, όπως μια λογομαχία στην οδήγηση, που οδηγούν σε βίαια ξεσπάσματα και τραγικά περιστατικά. Χαρακτηριστικό είναι το περιστατικό που έγινε πριν από λίγες ημέρες στην περιοχή του Νέου Κόσμου όπου μια λεκτική αντιπαράθεση για την προτεραιότητα κατέληξε σε θανάσιμο τραυματισμό.

Υπάρχουν πολλά ζητήματα που συνθέτουν το υπόβαθρο που οδηγεί σε βίαια ξεσπάσματα. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος που το τελευταίο διάστημα βλέπουμε τη χρήση μεθοδολογικών εργαλείων από την ψυχολογία και την κοινωνιολογία για να προσεγγίσουν το φαινόμενο της βίας στις κοινωνίες του 21ου αιώνα.

Μπορούμε να σταχυολογήσουμε τρεις κρίσιμες παραμέτρους που έλκουν ανθρώπους στη βία:

- Η πρώτη είναι η λεγόμενη κανονικοποίηση της βίας στο πλαίσιο μιας pop κουλτούρας που την εξυμνεί. Από τα βιντεοπαιχνίδια και τις τηλεοπτικές σειρές μέχρι τα κόμικς και διάφορα μουσικά είδη, η βία παρουσιάζεται ως στόιχείο της καθημερινότητας των ανθρώπων. Μια συνθήκη που μπορεί να θέλξει, κυρίως νέους ανθρώπους.
- Η δεύτερη παράμετρος είναι ο κυβερνοχώρος και οι θεωρίες συνωμοσίας. Πληροφορία που δεν μπορεί να αξιολογηθεί, fake news, μισαλλόδοξος λόγος, μέχρι και στοχοποίηση ανθρώπων δημιουργούν ένα πολωμένο και δικαστικό πλαίσιο. Καταλύτης σε αρκετές περιπτώσεις, όπως έχουμε δει να συμβαίνει σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και στις ΗΠΑ, οι θεωρίες συνωμοσίας που οδήγησαν ακόμη και στη δολοφονία του πρώην πρωθυπουργού της Ιαπωνίας Σίνζο Αμπε.

- Τρίτη παράμετρος είναι αυτή των μοναχικών δρώντων. Ανθρώποι που δεν εντάσσονται σε βίαιες ομάδες, αλλά επιλέγουν να καταλήξουν στη βία από μόνοι τους. Φαινόμενο που παρατηρούμε συχνά τελευταία με τη χρήση αυτοκινήτων για επιθέσεις σε πεζούς. Τάση που ξεκίνησε από τρομοκρατικές επιθέσεις, αλλά πλέον έχει περάσει και σε άλλες μορφές βίας.

Στις ΗΠΑ υπάρχει και μια τέταρτη παράμετρος, αυτή της οπλοκατοχής. Σε ένα τέτοιο βίαιο πλαίσιο είναι δύσκολο να κατανοήσει κάποιος το επίχειρμα που ακούγεται και στην Ελλάδα για οπλοκατοχή στο πλαίσιο αυτοάμυνας.

Την ευθύνη της ασφάλειάς μας τη δώσαμε στο κράτος, στο πλαίσιο του Κοινωνικού Συμβολαίου και εκεί πρέπει να την αφήσουμε. Η βία είναι εχθρός της δημοκρατίας και εκφυλίζει τις κοινωνίες. Αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε.